

EDITORIAL

## Bag-ong yugto sa pagharing US human ang panaghisgot ni Marcos-Biden

**N**ag-alagad ang byahe sa US ug pakighisgot ni Marcos kang President Biden aron sementuhon ang estratehiya sa US nga gamiton ang Pilipinas isip kuta sa Asia-Pacific. Kabahin kini sa gipagrabeng pagpahamtang og hegemonya sa rehiyon pinaagi sa pagpalapad sa presensyang militar. Ginaablihan niini ang bag-ong yugto sa kasaysayan sa Pilipinas isip semikolonya sa US.

Usa ka semana ayha nibyahe, hingpit nga giyunan ni Marcos ang plano sa US nga magtukod og upat pa ka base militar (dugang sa unang

lima) ilalom sa Enhanced Defense Cooperation Agreement (EDCA), ug pila ka adlaw human gipahigayon sa US ang Balikatan war exercises sa Pilipinas, usa sa pinakadakong pagpakita'g kusog militar sa nilabay'ng mga tuig.

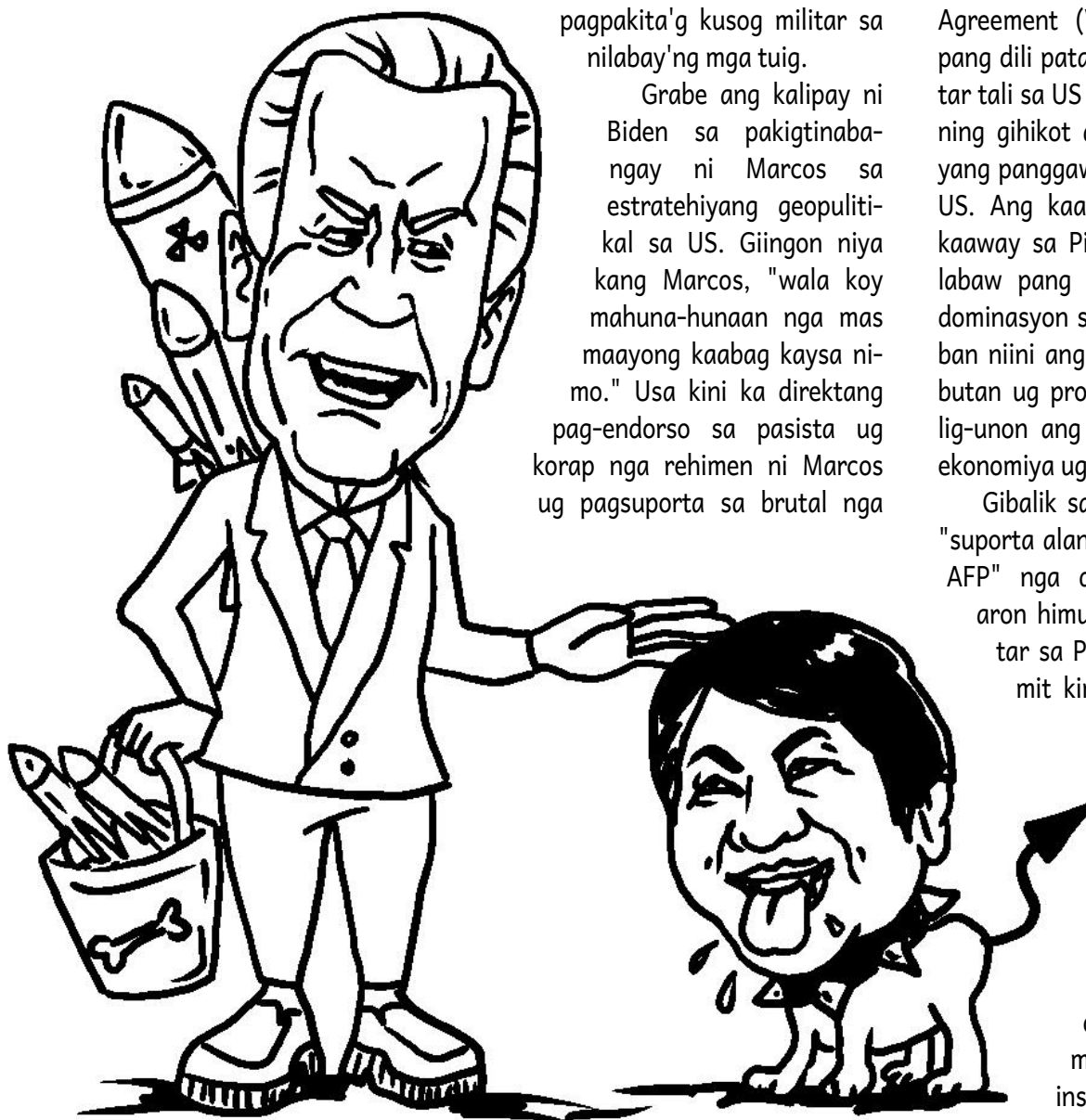
Grabe ang kalipay ni Biden sa pakigtinabangay ni Marcos sa estratehiyang geopolitikal sa US. Giingon niya kang Marcos, "wala koy mahuna-hunaan nga mas maayong kaabag kaysa ni-mo." Usa kini ka direktang pag-endorso sa pasista ug korap nga rehimen ni Marcos ug pagsuporta sa brutal nga

gyera sa pagpanumpo. Isip balos, gisiguro ni Marcos sa US nga mag-alagad ang Pilipinas nga usa sa yaweng gaway sa estratehiyang First Island Chain sa pagliyok sa US sa China ug pagpanghagit og armadong panagbangi.

Gitibuok sa byahe ni Marcos ang US-Philippines Bilateral Defense Guidelines. Gipalig-on niini ang Mutual Defense Treaty, Visiting Forces Agreement (VFA), EDCA ug uban pang dili patas nga kasabutang militar tali sa US ug Pilipinas. Labaw niining gihikot ang Pilipinas sa palisiyang panggawas ug pangdepensa sa US. Ang kaaway sa US mahimong kaaway sa Pilipinas. Muhon kini sa labaw pang hugot nga kontrol ug dominasyon sa US sa Pilipinas. Kauban niini ang mga gimugnang kasabutan ug programa aron labaw palig-unon ang dominasyon sa US sa ekonomiya ug kultura.

Gibalik sa US sa Guidelines ang "suporta alang sa modernisasyon sa AFP" nga dugay nang programa aron himuong nagsalig ang militar sa Pilipinas sa US. Ginagamit kini sa US aron makuha ang pagsalig sa mga heneral pinaagi sa dinagkong kikkak sa mga kontratang militar sa gobyerno. Ginatapok sa US ang mga sobra ka daaan na nga himang militar alang sa kontra-insurhensiya.

Tumong usab sa gi-



mugnang Guidelines nga "palig-unon ang mga prayoridad sa depensa" nga subay sa tumong nga "interoperability" aron pakusgon ang kumand ug kontrol sa US sa AFP. Tumong sa Balikatan ug gatusang pagbansay nga tibuok-tuig nga ginahimo sa US ug AFP aron epektibong mahimong magamit sa militar sa US isip kaugalingon niining pwersa ang militar sa Pilipinas.

Ang bisita ni Marcos nag-alagad usab aron iduso ang dominasyon sa US sa ekonomiya sa Pilipinas ug agresibong iduso ang dagkong kapitalistang Amerikano nga mamuhunan ug mangawkaw ug tubo gikan sa pagpahimulos sa baratong kusog-pamuo ug pagpahimulos sa libreng-buhis ug uban pang pangdani ni Marcos. Gihanyag sa mga kauban ni Marcos nga dagkong burgesya kumprador ang ilang kaugalingon isip kaabag sa kapitalistang Amerikano, lakip ang mga kumpanyang US nga nagamugna og wala pa nasulayan nga enerhiyang nukleyar.

Gianunsyo usab sa gobyernong US ang planong maggahin og dakong pondo aron palapdon

ang mga programa aron isilil ang Pax Americana nga panglantaw sa kalibutan, ilabina sa mga estudyante ug kabatan-onang Pilipino. Kapin \$100 milyon ang gastuhon sa mosunod nga pulo ka tuig aron palapdon ang mga programang scholarship sama sa Fulbright, mga pagbinayloay og estudyante, "youth leadership training," ug pagmugna og "asosasyon sa paghigalaay," lakip na mga programa sa USAID alang sa pagmugna og kurikulum, pagbansay og mga magtutudlo, pagtukod og imprastrukturang pang-edukasyon, ug uban pa. Ang gidak-on sa maong pondo timaan sa pagpalapad ug pagpagrabe sa kampanya sa US nga gaksun ang huna-huna sa mga Pilipino.

Ang bisita ni Marcos sa US makatarungan nga gibatikos sa mga pwersang patriyotiko ug demokrati-



ko sa katawhang Pilipino. Gibutyag nila ang pagpaka-itoy ni Marcos ug gibatikos ang pakigkunsabo niya sa iskema sa US nga pakusgon ang hegemonya ug kusog-militar sa Asia. Gibatikos nila ang pagpanulsol sa US sa inter-imperyalistang



armadong panagbangi sa China nga dunay hulga nga moguyod sa Pilipinas sa gyerang sukwahi sa interes sa nasud ug peligro sa kinabuhì ug kagawasan sa katawhan.

Ang ginatukod nga mga base militar sa US sa Pilipinas ilalom sa EDCA, ug uban pang tago o wala gianunsyong mga pasilidad, mga garapal nga simbolo sa pagpanghilabot ug dominasyon sa US. Ginatukmod niini ang patriyotikong kasilag sa katawhang Pilipino. Nagaangat ang ilang kahimatngon sa dugay nang dili patas nga relasyon sa US ug Pilipinas—tali sa imperyalistang gahum ug sa nasud nga gisakop, nga nagatunhay sukad nga "gihatag" ang mini nga kagawasan niadtong 1946, human ang halos tunga sa siglo nga pagharing kolonyal.

Walo ka dekada nang nag-ilaid sa kahimtang nga semikolonyal ang Pilipinas. Kakunsabo ang lokal nga dagkong burgesyang komprador ug agalong yutaan, gikawat sa mga monopolyo kapitalistang Amerikano ang bahandi ug rekurso sa Pilipinas ug gilubong ang ekonomiya sa pagka-atrasado ug dili makabarog-sa-kaugalingon. Ang kahimtang nga semikolonyal sa Pilipinas ginapadayon sa mga dili patas nga kasabutan sa ekonomiya, pamatigayon ug militar ug pinaagi sa armadong pagpanumpo sa estadong papet sa US.

Nagkakusog ang singgit sa katawhan nga tapuson ang MDT, VFA, EDCA ug lakip na ang Bilateral Defense Guidelines, napuluan sa mga dili patas nga kasabutang nagahikot sa Pilipinas sa langyaw'ng palisiya ug mga gyera sa US.

Kinahanglang padayon nga mosukol ang katawhang Pilipino, ilabina ang kabatan-onang Pilipino, alang sa tinuod nga kagawasan ug demokrasya ug makigbisog aron tapuson ang semikolonyal nga kahimtang sa nasud. Kinahanglang manglimbasog sila sa dalan sa nasudnon-demokratikong pakigbisog nga gilatas na sa pila ka henerasyon sa mga Pilipino aron makab-ot ang walay hupay nga pangandoy sa katawhang Pilipino alang sa nasudnon ug katilingbangong paglingkawas.

<p><b>ANG Bayan</b></p> <p>Bolyum LIV Ihap 9   Mayo 7, 2023</p> <p>Ang Ang Bayan ginapagawas sa pinulongang Pilipino, Bisaya, Iloco, Hiligaynon, Waray, Ingles ug Espanyol. Nagadawat ang Ang Bayan og mga kontribusyon sa porma sa mga artikulo ug balita. Ginaawhag usab ang mga tigbasa nga magpadangat og mga puna ug rekomendasyon sa pagpalambo sa atong mantalaan.</p>	<p><b>Unod</b></p> <p><b>Editorial:</b> Bag-ong yugto sa pagharing US human ang panaghisgot ni Marcos-Biden 1        Tago nga pasilidad militar sa US sa Ilocos 3        Marcos Jr, gigukod og protesta sa US 3        Grabe ka mahal, delikado ug dili istableng enerhiyang nukleyar 4        Mga protesta 4        Mga panawagan sa Mayo Uno 5        Mga pagsaulog sa anibersaryo sa NDFP 6        Pagsaludo sa MB sa Camarines Norte 7        Kumperensya sa NDF-Ilocos, gipahigayon 7        Tropa sa 4th IB, giambus sa BHB 7        Sa mubong pagkasulti 8        Hugaw nga taktika sa AFP 9        Batangas-Mindoro "super bridge" 10</p>
<p>Ang Ang Bayan ginamantala duha ka hugna matag bulan sa Komite Sentral sa Partido Komunista ng Pilipinas</p>	
<p> <a href="mailto:ang.bayan@cpp.ph">ang.bayan@cpp.ph</a></p>	<p> @angbayan1969</p>

# Tago nga pasilidad militar sa US, ginatukod sa Ilocos Norte

**D**ali-dali nga nagatukod ang mga sundalong Amerikano, kaabag ang Armed Forces of the Philippines (AFP), sa mga base militar niini sa Barangay Bobon, Burgos, Ilocos Norte. Ang maong lugar wala nahilakip sa mga lokasyon nga gianunsyo sa gobyernong Marcos kung asa magtukod og mga pasilidad ang US ilalom sa Enhanced Defense Cooperation Agreement (EDCA).

Giangkon sa US ang 30 ektaryang yuta kung asa gipwesto ang 40 ka kanyong howitzer. Adunay mga gitukod nga bilding nga giangkon mismo sa mga sundalong Amerikano nga gamiton alang sa pagsubaybay sa lihoc sa militar sa China. Nagatukod usab ang US og seawall nga sama kalapad sa karsada isip portipikasyon sa ilang base. Aduna kini gitas-ong 800 metro, gibag-on nga 15 metro ug pundasyong upat ka metro pataas ug walo ka metros pailalom.

Daw mga hari ang mga sundalong Amerikano sa lugar. Sukad Marso 15 hangtud 26, gipahigayon nila, kauban ang mga sundalong Pilipino, ang pito ka adlaw nga simulasyon ug live-fire exercises sa lugar. Wala nakapangisda ang gagmay'ng mangingisda sa maong mga adlaw. Nagpadayag sila og kabalaka nga adunay mahitabong engkwentro sa mga pwersa sa US ug China.

"Lisod ang kahimtang nato dinhi," pamahayag sa usa ka mangingisda. "Unsaon na lang kung naa ta sa lawod dayon kalit nagbinuthanay ang ilang mga rocket?" Problema usab sa ila ang "seawall" nga gitu-

kod tungod kay babag kini sa ilang paglusong ug pagkawas sa dagat.

Sadihang naglunsad og military drills ang US sa San Joaquin, Sarrat, gi-apil-apil nila ang pipila ka sibilyan. "(Sa treyning), kami ang nagaalsa sa mga sundalong Amerikano nga kunuhay mga kaswalti sa gyera," say-say sa usa ka residenteng gipaapil sa pagbansay. "Buot ipasabot, kung tinuod na nga gyera, kami ang tig-alsa sa mga sundalong Amerikano nga makaswalti. Bug-at raba kaayo sila!"

Ginapuna og ayo sa mga residente ang aroganteng kinaiya sa mga Amerikanong sundalo. Ginapanghinambog nila sa masa nga ang mga pasilidad nga gipwesto sa ginahimong kampo militar aron paniktikan ang lihoc sa tropang Chinese ug ginapaabot nilang mga rocket. Ginapatan-aw pa nila sa masa gikan sa ilang mga kompyuter ang ilang missile network nga nakapunting sa China. Dili malimod, kabahin ang Ilocos Norte sa opensibang estratehiyang "First Island Chain" sa US batok sa China.

Kadungan niini, gipakusog sa papet nga Armed Forces of the Phi-

lippines ang presensya niini sa probinsya. Kauban sa usa ka kumpanya sa US Marines sa Barangay Bobon ang 4th Marine Brigade Landing Battalion (MBLB). Unang niabot ang maong batalyon sa Ilocos Norte isip tumatambong sa Balikatan nga gipahigayon sa lungsod sa Currimaog niadtong Hunyo 2022.

Sa taho sa mga residente, regular nga nagarekorida ang mga pwersang Pilipino ug Amerikano sa haywey gikan Tarrag ug Balaoi sa Pagudpud hangtud Claveria, Cagayan gamit ang duha ka siksabay. Adunay tag-usa nga iskward sa US Marines nga naka-istasyon sa Cabungaan South sa Laoag ug sa Laoag Airport mismo.

Aduna usay mga pwersa sa US Marines sa Currimaog, sa lugar nga kanhing gipahigayunan og Balikatan. Sa lungsod sa Sarat, gilusot sa US Marines ang ilang presensya sa pagpaka-aron ingnong nagatukod og usa ka health center. Tanan kini nga mga barangay ug lungsod anaa sa baybay nga nag-atubang sa South China Sea.

Unsaman ang himuong pagpahumot sa mga tropang Amerikano sa lugar, sayod ang mga residente sa apektadong mga barangay nga mahimong mas vulnerable ang nasud sa hulga sa nagsingabot nga imperyalistang gubat.

"Unsamang kalambuan nga ginaingon nilang hatud anang mga tropang Amerikano, kung ang bugti man sab niini mao ang mas lisod nga kahimtang kung maggubat dinhi sa atong nasud, maayo pa nga wala na lang." Tubag kini sa mga residente sa gipasigarbo sa mga tropang Amerikano nga ang mga misyon nila alang sa "paglambo sa komunidad."

Sa tinuod, dako ang ilang kalipay sadihang nakansela ang bahin sa Balikatan exercises nga gitakdang ipahigayon unta sa Ilocos Norte niadtong Abril 24. AB

## Marcos Jr, gigukod og protesta sa US

MAGKASUNUD-SUNOD NGA PROTESTA ang gilunsad sa mga migranteng Pilipino sa pagpanguna sa Bagong Alyansang Makabayan-USA sa Washington D.C., US aron batikuson ang pag-adto ni Ferdinand Marcos Jr sa nasud.

Niadtong Mayo 1, nagprotesta sila sa Lafayette Square kung asa naghigot si Marcos Jr ug US President Joe Biden. Human niini, gigukod nila og protesta si Marcos sa Ritz-Carlton Hotel.

Sa sunod nga adlaw, nagpiket sila sa US Naval Observatory kung asa nakighigot si Marcos Jr kang US Vice President Kamala Harris. Pagkagabii, gisulong nila ang panaghigot ni Marcos Jr sa mga bilyonaryong negosyanteng Pilipino sa usa ka restawran. Giaresto sa maong paglihok ang upat ka aktibista. Subli silang nagprotesta niadtong Mayo 3.

# Grabe ka mahal, delikado ug dili istableng enerhiyang nukleyar

**G**ipanghinambog ni Ferdinand Marcos Jr nga naengganyo niining "mamuhunan" sa sektor sa enerhiya sa Pilipinas ang usa ka kumpanyang nagamugna og gagmay nga plantang nukleyar gikan sa ulahing pagbisita niya sa US. Nagpadayag kuno og "interes" ang NuScale Power Corporation nga magpahigayon og pagtuon alang sa potensyal nga lugar alang sa mga small modular reactor o SMR niini sa Pilipinas.

Maggahin kuno og hangtud \$7.5 bilyon ang NuScale sa nasud aron magsuplay og hangtud 430 megawatts sa tuig 2031. Gigamit ni Marcos ang dili istableng suplay sa kuryente sa lain-laing bahin sa nasud aron engganyuhon ang mga Pilipino sa sobra ka mahal, delikado ug wala pa nasulayan nga teknolohiyang nukleyar.

Unang nabalita ang planong pagtukod og gagmay nga plantang nukleyar human ang pagbisita ni US Vice Pres. Kamala Harris sa Pilipinas niadtong nilabay'ng tuig. Kabahin ang proyekto sa kasabutan ni Marcos ug Harris nga 123 Agreement aron makasulod ang Amerikanong kumpanyang nukleyar sa Pilipinas. Usa sa mga target nga tukuran og lima ka SMR ang usa ka lungsod sa baybay sa Pangasinan nga nagatubang sa South China Sea.

Hugot nga gibatikos sa mga makinasudnong kongresista ang maong mga kahiusahan. Matud nila, ang maong mga reaktor mahimo usab

nga magprodyus o magsuplay og enerhiya sa mga armas nukleyar. Lapas kini sa gipirmahang mga kasabutan sa reaksyunaryong estado alang sa nuclear non-proliferation (pagbawal alang sa produksyon og mga armas nukleyar).

## Kinsa ug unsa ang NuScale Power Corp?

Ang NuScale Power Corporation usa ka kumpanyang nagapalambo ug nagamanupaktura og mga SMR subay sa pagpanuki-duki sa mga syentista sa Oregon State University. Ginasubsidyuhan sa gobyerno sa US pareho ang pagpanuki-duki ug produksyon sa NuScale.

Ang SMR sa kumpanya gihulagway sa Institute for Energy Economics ang Financial Analysis, usa ka grupo sa pagpanuki-duki sa US, nga "grabe ka dugay (itukod), sobra ka mahal, grabe ka delikado ug dili sigurado." Niadtong 2021, gibutyag sa publiko sa kumpanya nga ang mamugnang kuryente gikan sa network

sa mga SMR niini mokabat og \$58 per megawatt hour (MWh). Pag-abot og 2023, gibanabanang mokabat ang presyo niini sa \$89/MWh tungod sa nagkataas nga gasto sa konstruksyon.

"Makakurat" ang presyong \$89/MWh sa produksyon sa enerhiyang nukleyar sa NuScale kumpara sa abereyds nga presyo sa produksyon sa enerhiya gikan sa adlaw ug hangin (\$40/MWh ug \$30/MWh niadtong 2020). Pag-abot og 2030, gibana-banang anaa sa \$20/MWh nang lang ang produksyon gikan sa solar ug hangin samtang posibleng moabot og \$200/MWh ang gasto sa produksyon sa SMR niini.

Ang mga SMR sa kumpanya wala pa natukod, napaganar o nasulayan sa komersyal nga produksyon sa kuryente asaman sa kalibutan sukad nga gisugdan kining palambuon niadtong dekada 2000. Ang nagunang konstruksyon sa unom nga SMR aron magprodyus og 10MWh matag usa gianunsyo niadto lang Mayo 2022 sa nasud sa Romania. Sa bana-bana sa NuScale mismo, ang pagtukod molungtad hangtud 54 ka bulan ayha kini mapahimuslan.

Walay basehan ang ginaingon sa mga "eksperto" sa nukleyar sa Pilipinas nga "makainot" ang nasud sa SMR. Sa kasamtangan, nagkantidad og \$5.3 bilyon hangtud \$9.3 bilyon ang konstruksyon sa 8-12 SMR nga makaprodyus og kuryenteng 462 megawatt.

Wala usab sa posisyon ang NuScale ug kinsaman nga moingon nga mahimong paigo ug produktibo ang mga SMR niini sa simpleng hinungdan nga wala pay nagatunhay nga maong operasyon.

Sukwahi ang ginaingong "mas limpyo" ang mga SMR kumpara sa dagkong plantang nukleyar. Sa usa ka pagtuon sa Stanford University niadtong 2022 nga "mas dako ang bolyum sa hugaw sa nukleyar" nga ginapagawas sa mga SMR. AB



**Kabatan-onan supak sa pagtaas sa matrikula.** Nagmartsa ang mga kabatan-onan ug estudyante gikan sa lain-laing unibersidad sa Metro Manila padulong sa CHED sa Quezon City niadtong Abril 28. Protesta kini sa hulga sa pagtaas sa matrikula, sa pagtugot sa CHED, sa daghan nga pribadong unibersidad sa nasud.

**Meralco, hakog sa tubo.** Nagprotesta niadtong Mayo 5 ang mga kababayan-an sa Meralco Business Center sa Kamuning para iprotesta ang mahal nga balayrunon sa kuryente nga ipatuman sa kumpanya.

**Kadaugan sa Globesco.** Nakaangkon og dugang ₱45/adlaw kada tuig ang mga mamumuo sa Globesco sa Quezon City human ang ilang negosasyon niadtong Abril 18. Gawas niini, nakakuha usab sila og dugang nga mga benepisyo ug alawans.

# Makatarunganong dugang-suhol, panawagan sa mga mamumuo sa Mayo 1

**L**ibu-libo ka mamumuo sa nag-unang mga syudad sa Pilipinas ang nag-martsa niadtong Mayo 1, Internasyunal nga Adlaw sa Pamuo, aron ipanawagan ang makatarunganong pagdugang sa suhulan ug seguridad sa trabaho. Gibatikos nila si Ferdinand Marcos Jr sa pakitang-tawo niyang mga lakang ug kawalay-tubag sa yangongo sa mga mamumuo.

Sa Metro Manila, 10,000 ka mamumuo ilalom sa All Philippine Trade Unions ang nagmartsa gikan España ngadto Mendiola Bridge sa Manila. Gilangkuban ang APTU sa Bukluran ng Manggagawang Pilipino (BMP), Kilusang Mayo Uno (KMU), Nagkaisa! Labor Coalition, Trade Union Congress of the Philippines (TUCP), ug uban pang mga grupong mamumuo. Nagtambong sa martsa ang mga mag-uuma, mga propesyunal, kabatan-onan ug uban pang demokratikong sektor.

Human ang paglihok sa Mendiola, niadto ang KMU ug Bagong Alyansang Makabayan sa embahada sa US aron kundenahon ang padayon nga paglapas sa katungod-tawo nga gipagrabe sa ayudang militar sa US. Gikundena nila ang pagluhud-luhod ni Marcos sa US ug nanawagan sa pagbasura sa mga dili patas nga tratadong militar.

Sa Laguna, mokabat og 3,000 ka mamumuo, kabatan-onan, tawong-simbahan ug uban pa ang nagtigom sa Calamba Crossing. Aduna usay programa sulod sa University of the Philippines-Los Baños.

Sa Cebu City, gisaulog sa mga mamumuong Sugbuhanon ang Adlaw sa Pamuo sa usa ka martsa sa Osmeña Blvd. Sa Davao City, 400 ka membro sa KMU-Southern Mindanao Region ug uban pang makinasudnong organisasyon ang nagtigom alang sa pagsaulog sa Mayo Uno. Pama-

hayag nila, layo kaayo nga dili makaigo ang ₱428 hangtud ₱443 nga minimum nga suhol sa rehiyon aron tubagon ang batakang panginahanglan sa usa ka pamilya.

Sa Albay, nagtigom ang mga mamumuo sa Legazpi City sa pagpanguna sa May One Committee Bicol. Nisalmot sa rali ang mga drayber gikan sa No to Jeepney Phaseout Alliance nga nagpahigayon og karaban gikan Busay, Daraga.

Sa Baguio City, nagtigom sa Igorot Park ang mga membro sa KMU-Baguio ug uban pa taliwala sa katugnaw ug sa ulan. Matud nila, ang suhol sa mamumuo sa Cordillera nga ₱400 dili makaapas sa naga-taas nga presyo sa palaliton.

Sa Bacolod City, gipasiugdahan sa United Labor Alliance Negros (ULAN) ang paglihok alang sa katungod ug nasudnong minimum nga suhol nga ₱750. Ayha nakaabot ang delegasyon nga gikan sa Kabankalan City ug South Negros, giharang

kini sa mga pulis duol sa Lorenzo Zayco District Hospital.

Sa Cagayan de Oro, giharang usab sa mga pulis ang 70 ka membro sa KMU nga nagmotorsiklo sa Barangay Bugo nga padulong sa sentro sa syudad aron mosalmot sa rali. Matud sa pulis, naggikan sa nasudnong panguluhan ang mando nga "i-monitor" ang lihok sa mga militanteng organisasyon sa mamumuo sa tibuok nasud.

Samtang, gikundena sa APTU ang arbitraryong pagtukod ni Marcos og usa ka komite alang sa koordinasyon ug pagdumala sa pagresolba sa mga kaso sa pamuo sa nasud pinaagi sa Executive Order (EO) 23.

Layo nga dili makabuhi ang kasamtangang minimum nga suhol tungod kay mas ubos kini sa opisyal nga "poverty threshold" o basehan sa kapobrehon nga gitakda sa reaksyunaryong estado, matud sa pagtuon sa Ibon Foundation.

Ubos nga gitakda sa Philippine Statistics Authority, ang poverty threshold alang sa usa ka pamilya nga ₱12,030 matag bulan o ₱79 matag adlaw kada tawo. Mas ubos pa dinhi ang abereyds nga minimum nga suhol sa tibuok nasud nga naa

lang sa ₱8,902 matag bulan. Layo kaayo kini (63% nga mas ubos) sa abereyds nga makabuhi nga suhol nga ₱23,787 matag bulan.

Mas ubos pa ang minimum nga suhol sa mamumuong pangu-ma. Matud sa estadistika sa estado, anaa sa ₱331 matag adlaw lang ang abereyds nga ginadawat nga suhol sa mga mamumuo sa mga plantasyon, tubuhan ug uban pang empresang pang-agrikultura. **AB**



# Mga pagsaulog sa ika-50 nga anibersaryo sa NDFP, gilunsad

**G**ilunsad sa mga demokratiko ug rebolusyonaryong organisasyong masa ang mga pagsaulog ug pagtigom sa tibuok nasud ug bisan sa gawas sa nasud aron saulugon ang ika-50 nga anibersaryo sa National Democratic Front of the Philippines (NDFP) niadtong Abril 24. Kadungan niini, giparangalan sa mga grupo ang mga martir sa rebolusyong Pilipino kalambigit sa Semana sa Pagdumdom ug Pagparangal sa Mga Bayani ug Martir sa Katawhang Pilipino sukad Abril 17 hangtud 24, nga tinuig nang ginapahigayon.



## Parangal ilang Ka Laan ug Ka Bagong-tao

Gipahigayon sa mga yunit sa Bagong Hukbong Bayan (BHB) ang hilom nga 21-gun salute, subay sa mando sa Komite Sentral sa Partido Komunista ng Pilipinas ug Nasudnong Kumand sa Operasyon sa BHB, isip parangal ug aron hatagan og pag-ila silang Benito Tiamzon (Ka Laan), namatay nga Pangulo sa Komiteng Tigpatuman sa Komite Sentral, ug Wilma Austria-Tiamzon (Ka Bagong-tao), Kinatibuk-ang Kalihim sa Partido.

Gibasa ug gitun-an sa mga Pulang kumander ug manggugubat ang pamahayag sa parangal alang nilang Ka Laan ug Ka Bagong-tao nga gipagawas sa Kawanihan sa Pulitika sa Komite Sentral. Gitun-an sa parangal ang rebolusyonaryong baruganan sa magtiayong Tiamzon, ilang mga tampo ug ang ilang bantugang pagpa-ngulo sa Partido sa nilabay'ng mga dekada.

Sa pasiunang taho nga nadawat sa Ang Bayan, nakalunsad og 21-gun salute ang mga yunit sa BHB sa Central Luzon, Southern Tagalog, sa Bicol, Panay, Negros, North Central Mindanao ug Northeastern Mindanao.

Giparangalan usab sa mga alyadong organisasyon sa NDFP silang Ka Laan ug Ka Bagong-tao. Nagpagawas og pahayag ang mga balangay sa Makabayang Kilusan ng Bagong

Kababaihan, Cordillera People's Democratic Front, Pambansang Katipunan ng mga Magbubukid, Liga ng Agham para sa Bayan, Pambansang Samahan ng Makabayang Tsiper, Katipunan ng mga Samahang Manggagawa, Compatriots, Kabataang Makabayan, Christians for National Liberation ug uban pang organisasyon.

Nagpahisubo ug nagpadangat og pagsaludo ang lain-laing organisasyon ug partido gikan sa Ireland, China, Turkey, Palestine, Paris, Rojava, Germany, Switzerland ug uban pang mga lugar. Ang pipila sa ila nagpahigayon usab og mga tigom aron parangalan silang Ka Laan ug Ka Bagong-tao.

Niadtong Abril 24, gilunsad sa mga nasudnon-demokratikong organisasyon ilalom sa Bagong Alyansang Makabayan ang usa ka programa nga nagsaludo ilang Ka Laan ug Ka Bagong-tao ug tanang mga martir sa rebolusyong Pilipino sa nilabay'ng lima ka dekada. Mokabat sa 1,200 ang nitambong sa programang gilunsad sulod sa University of the Philippines-Diliman sa Quezon City.

## Ubang tigum ug aktibidad

Dugang sa mga tigum sa masa ug sa hukbo sa katawhan sa mga natarang gerilya, ug mga tagong aktibidad sa mga myembro sa rebolusyonaryong organisasyong msasa sa Pilipinas, gilunsad usan ang duha ka adlaw nga aktibidad sa NDFP sa Kur-

dish Democratic People's Center sa The Hague, Netherlands gikan Abril 22 hangtud 23.

Sa maong tigum, naghatag og pamahayag si NDFP Peace Negotiating Panel Interim Chairperson Julie de Lima. Gisaysay niya ang pag-asdang sa NDFP gikan sa pagkatukod niini pipila ka bulan human ang deklarasyon ug pagpahamtang sa balaod militar sa Pilipinas. Mitambong sa mong programa ang mga higala sa rebolusyong Pilipino gikan sa The Netherlands, Belgium, Germany, Norway, Spain, France Kurdistan, Turkey, Palestine, China, the US, Canada, Asia-Pacific, Korea, New Zealand, Colombia ug Eritrea.

Nagtigum usab ang adunay 80 ka migranteng myembro sa NDFP-Australia ug mga nakig-usang organisasyon aron isauglog ang bulawanong anibersaryo.

Samtang, naglusad og lightning rally sa EDSA sa Cubao, Quezon City ang gibana-banang 300 myembro sa NDFP isip pagsaulog sa ika-50 anibersaryo sa NDFP niadtong Abril 17. Gilunsad sa mga grupo ang ilang programa alas-8 ng buntag sa Cubao Rotonda.

Kaylap nga gilunsad sa mga tsapter ug alyadong organisasyon sa NDFP ang mga operasyong-pinta ug operasyong-dikit sa daghang bahin sa nasud aron isauglog ang bulawanong anibersaryo ng NDFP at ang 12-puntong programa niini. AB

# Pagsaludo sa milisyang bayan sa Camarines Norte

Usa ka yunit sa milisyang bayan ubos sa Bagong Hukbong Bayan-Camarines Norte (Armando Catapia Command) ang nagpahigayon og 21-gun salute isip pagsaludo nilang kaubang Benito Tiamzon ug Wilma Austria nga gidungan sa pagsaulog sa ika-50 nga anibersaryo sa National Democratic Front of the Philippines (NDFP).

Sa pagpanguna sa sanga sa lokalidad ug komand sa MB, giandam ang mga panginahanglanon para sa parangal, lakip ang benyu ug imbitasyon sa masa sa lugar.

Taliwala sa daghang trabaho sa gimbuhatong produksyon, gigahin sa mga yunit sa Partido sa lokalidad ug mga myembro sa organisasyong masa ang duha ka adlaw aron hatagan

og pinakataas nga pagsaludo ang mga bantugang lider ug bayani sa rebolusyong Pilipino.

Nabahin sa duha ka hugna ang lokal nga pagdumdom. Sa unang bahin, gipahigayon ang 21-gun salute para sa magtiayong Tiamzon ug uban pang martir sa rebolusyon ug ang paghisgot sa parangal nga gipagawas sa Kawanihang Pampulitika sa

Komite Sentral. Sa ikaduhang bahin, naghatag og mensahe ang lokal nga mga organisasyong masa ug gilatang ang ilang mga hagit ug tahas.

Ang han-ay sa milisyang bayan sa probinsya sa giya sa mga sanga sa Partido sa lokalidad kanunay andam ug taas ang kadasig sa pagsukol aron motabang sa BHB sa pagpukan sa berdugong militar ug pulis. Gilangkuban ang MB sa ordinaryong mga mag-uuma nga nagdesisyong mogunit og armas aron panalipdan ang ilang panginabuhian ug katungod batok sa mga mapahimuslanon ug naghari nga hut-ong sa katilingban. **AB**

## Kumperensya sa NDF-Ilocos, gipahigayon

Sa pagpanguna sa Partido Komunista ng Pilipinas, nagtapok ang mga membro sa Pambansang Katipunan ng mga Magbubukid ug Christians for National Liberation sa Ilocos aron saulogon ang ika-50 nga anibersaryo sa NDFP niadtong Abril 24. Giparangalan nila silang Ka Laan ug Ka Bagongtao ug nagpahigayon og kumperensya aron iasidang ang anti-imperyalista, anti-pyudal ug anti-pasistang pakigbisog sa masang Ilokano.

Kadungan sa pagdumdom, gipahigayon ang usa ka kumperensya sa rebolusyonaryong mga mag-uuma, mangingisda, nasudnong minorya ug tawong-simbahan aron pabahandianon ug tibuukon ang mga katilingbanong pakisusi ug pagtuki sa hut-ong sa kasamtangang kahimtang sa ekonomiya ug pulitika sa Ilocos.

Nag-una nga gipunting ang pagdaghan ug pagpalapad sa mga proyekto alang sa renewable energy ilabina sa Ilocos Norte nga moresulta sa malukpanong pagpangawat sa mga umahan sa mga mag-uuma ug yutang kabilin sa tribung Yapayao, Isnag, Balangon ug Kankanaey. Kalambigit niini nga proyekto ang malukpanong pagkadaot sa kalasangan nga nagaresulta sa mga landslide. Giilog usab lakip ang mga pangisdaan sa gagmayng mangisdaay sa plano nga magtukod og offshore windmills.

Gipunting sa kumperensya isip

hisgutanang sa rehiyon ang pagdag sa ug deployment sa mga tropa sa US Marines ug Philippine Marines sa lain-laing lungsod sa Ilocos Norte ilabina sa komunidad nga lakip sa baybayon sa South China Sea. Kini usab nga mga lugar ang target nga tukuran ug ekspansyon sa solar ug wind power plants.

Naghiusa ang kumperensya nga pasubsubon ug iasidang ang masang pakigbisog sa Ilocos aron panalipdan ang soberanya ug seguridad sa Pilipinas batok sa ginasulsol nga gubat sa US batok sa China. Nagdesisyon usab kini nga iasidang ang pakigbisog para sa kaugalingong paghukom sa nasudnong minorya ug mag-uumang Ilokano batok sa pagpangawakaw sa ilahang umahan ug yutang kabilin sa mga langyawng kapitalistang kumpanya nga kakunsabo ang reheming Marcos. Panumpa nilang pakusgon ang pagsukol sa militarisasyon ug paglapas sa katungod-tawo.

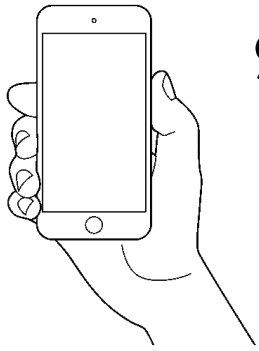
## Tropa sa 4th IB, giambus sa BHB sa Occidental Mindoro

GIAMBUS SA BAGONG Hukbong Bayan (BHB)- Mindoro ang 4th IB sa Lipitan, Barangay Monteclaro, San Jose, Occidental Mindoro niadtong Abril 25. Usa sa ilaha ang napatay. Nakumpiska sa iya ang usa ka kalibre .45 pistola nga adunay duha ka magasin ug selpon.

Lambigit ang tulo sa mga operasyong paniktik sa AFP ug pugos nga pagrekrut sa CAGU sa mga Hanunuo ug Buhid sa lungsod sa Rizal ug San Jose.

Sukwahi sa bakak nga gipagawas sa 4th IB nga gidamay sa BHB ang mga sibilyan, gisiguro sa mga Pulang manggugubat nga dili mapasakitan ang upat ka sibilyan nga kauban sa tulo ka mga sundalo.

Sa Bulacan, duha ka sundalo sa 70th IB ang napatay sa usa ka engkwentro sa yunit sa BHB-Bulacan sa Sityo Balagbag Araw, Barangay San Isidro, San Jose del Monte niadtong Abril 28 sa buntag. Ang 70th IB matinud-anon nga protektor sa interes sa nagharing hutong nga sila Villar, Robes ug Araneta. Nalambigit sila sa pagpanghasi sa masang mag-uuma sa kampanyang pagpangawakaw sa yuta sa pamilyang Araneta sa halos 700 ka ektaryang yuta sa maong lugar.



## 90 adlaw

gipalanat nga pwersahang SIM Card registration, human halos 60% sa mga subscriber ang dili pa rehistrado niadtong Abril 26

## 12 TUIG

ulahi nga mas ubos ang tinuod nga suhol sa NCR kumpara sa bili niini niadtong Marso

**Tinubdan:** Ibon Foundation



## 186

grupo ang nagpetisyon aron ipagawas sa Indonesia si Mary Jane Veloso, biktima sa *human trafficking*, sa okasyon sa Adlaw sa Pagpalingkawas sa Kababayan-an niadtong Abril 16

## 67 milyon



bata sa tibuok kalibutan ang wala nabakunahan niadtong panahon sa pandemya.

Gikabalak-ang adunay mahitabong pandemya sa polyo, tipdas ug uban pang sakit sa mosunod nga tuig

**Tinubdan:** Unicef

**1** batang agila ang nakit-an sa kabukiran sa Bukidnon niadtong Abril 26.



Matud sa mga eksperto, kinahanglan sa mga agila og 4,000 hangtud 11,000 ektarya nga dili madisturbong kalasangan aron luwas nga mabuhi.

**Tinubdan:** Philippine Eagle Foundation

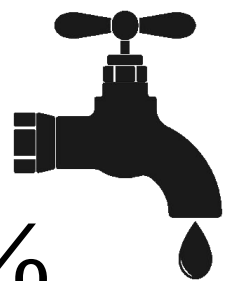
## ₱375.71 bilyon

ang gibayad sa rehimeng Marcos Jr alang sa utang niadtong Pebrero, 10 ka pilo nga mas dako kaysa **₱30.42 bilyon** nga giba yad niadtong Pebrero 2022.



## Cope Thunder

*war games* pangkahanginan sa US sa Pilipinas nga gisugdan 2 ka adlaw human ang Balikatan 2023. Ulahing adunay susamang pagpapakitang-gilas sa kahanginan niadtong 1990.



## 67%

sa katawhang Pilipino ang walay sistema sa tubig sulod sa ilang mga balay

**Tinubdan:** Social Weather Station



# Hugaw nga taktika sa AFP sa pagdagit ug tinuyong pagpatay

Sunod-sunod nga kaso sa pagdesaparesido (pugos nga pagkawala) sa mga sibilyan, aktibista, ug rebolusyonaryo ang nataho sa nilabay'ng semana sa tibuok nasud. Dili moubos sa walo ang gidagit sa mga pwersa sa Armed Forces of the Philippines (AFP) samtang tulo ang tinuyong gipatay. Ang mga biktima sa pagpatay gipagawas nga napatay sa mga "engkwentro" tali sa AFP ug Bagong Hukbong Bayan (BHB).

Ang maong mga kaso grabeng paglapas sa internasyunal nga makitawhanong balaod ug sa Comprehensive Agreement on Respect for Human Rights and International Humanitarian Law (CARHRIHL).

## Kabangis-militar sa Negros

Tinuyong gipatay sa 94th IB ang konsultant sa National Democratic Front of the Philippines (NDFP) sa Negros nga si Rogelio Posadas ug gilapag ang iyang patay'ng lawas sa Barangay Santol, Binalbagan, Negros Occidental niadtong Abril 20. Gipagawas nga napatay siya sa serye sa mga pekeng engkwentro.

Gidagit si Posadas sa militar niadtong gabii sa Abril 19 samtang nagbyahe sa Aranada-La Castellana Road sa lungsod sa Hinigaran. Kauban niyang gidisaparesido si Lyngrace Martullinas ug ang duha ka sibilyang drayber nga giarkila nilang motor nga silang Renren delos Santos ug Renald Mialen. Wala pa gipalutaw ang tulo hangtud sa kasamtangan.

Niadtong Abril 28, tinuyo usab nga gipatay sa 62nd IB ang masakiton nga Pulang manggugubat nga si Anthony Curson (Ka Miguel), 22 anyos, sa Sityo Malatanglad, Barangay Budlasan, Canlaon City. Si Curson adunay sakit sa kidney ug walay katakus nga makig-away niadto nga panahon.

Dihang nadakpan, gidala si Curson sa balay sa mag-uumang si Leonido Montero ug didto grabe nga gipaantos

ayha gipatay. Human niini, si Montero gipailalom sa tortyur, giaresto ug gipriso sa tinumu-tumong mga kaso.

Niadtong Mayo 3, usa ka mag-uuma ang gidakop sa 94th IB gikan sa iyang balay sa Sityo Paloyoy, Barangay Buenavista sa Himamaylan City ug gigapos, giinteroga ug gipatay. Giila ang biktima nga si Crispin Tingal Jr.

Wala pa nakuntento, gigukod usab sa mga sundalo ang anak sa biktima ug gipusil. Nakaikyas siya ug nakalikay sa pagpaulan og bala sa mga berdugo. Tungod niini, dili moubos sa walo ka pamilya ang napugos og bakwit.

Samtang, nanawagan og hustisya ang grupong BPO Industry Employees Network (BIEN) Philippines sa pagpatay sa unyonista ug myembro niini nga si Alex Dolorosa sa Bacolod City. Nakit-an ang iyang patay'ng lawas sa Villa Sto. Rosario, Barangay Alijis niadtong Abril 24. Katapusang nakit-ang buhi si Dolorosa niadtong gabii sa Abril 23.

Nagsilbi nga paralegal ug organisador sa BIEN si Dolorosa. Ayha siya gipatay, gipaila-

lom siya sa sarbeylans sa mga ahente sa estado.

## Uban pang kaso sa pagdagit

Gidagit sa mga sundalo sa 4th IB ang duha ka tigpanalipod sa katungod sa katutubo sa Sityo Buol, Barangay Santa Teresita, Mansalay, Oriental Mindoro niadtong Abril 24. Ang duha, nga giila nga silang Mary Joyce Lizada ug Arnulfo "Ompong" Aumentado, mga membro sa Bigkis at Lakas ng mga Katutubo sa Timog Katagalugan (BALATIK).

Gipalugwa sila sa militar niadtong Abril 26 sa usa ka pasundayag nga engkwentro isip mga "samaron nga naaresto." Gibalhog sila karon sa kampo sa 2nd ID sa Camp Capinpin sa Tanay, Rizal ug gihikawan sa katungod nga mabisita ug mais-torya sa mga pamilya ug abogado.

Gidagit ug wala pa gihapon gipalutaw sa mga pwersa sa estado si Dexter Capuyan, usa ka Bontoc-Ibaloi-Kankanaey nga gikan sa La Trinidad, Benguet ug Gene Roz Jamil De Jesus, usa ka tigpanalipod sa katungod sa mga katutubo. Matud sa mga grupo sa katungod-tawo, ang duha katapusan nga nakontak niadtong gabii sa Abril 28 samtang naa sa Taytay, Rizal aron magpa-tsekap sa ospital si Capuyan.

Grabe ang kabalaka sa mga kapamilya sa kahimtang ug kaluwasan sa duha tungod kay si Capuyan gikusahan sa AFP nga lider kuno sa BHB sa rehiyong Ilocos-Cordillera ug gipatungan og 1,850,000.00 alang sa iyang pagkadakop. Gawas niini, gilambigit usab si Capuyan sa mga kaso sa pagpatay, pakyas nga pagpatay ug sulay nga pagpatay sa mga sundalo sa AFP niadtong Pebrero 2015 sa Barangay Namitpit, Quirino, Ilocos Sur. **AB**



# Batangas-Mindoro "super bridge," kontra-katawhan ug magun-ubon sa kinaiyahan

**P**adayon ang pag-antos sa mga Mindoreño ug katawhan sa mga kasikbit nga isla sa Mindoro tungod sa pagkaguba sa kadagatan ug ilang panginabuhian bunga sa pag-agas sa lana gikan sa nalunod nga barkong MT Princess Empress. Dugang pa ang grabeng brownout nga dugay na nilang giantus tungod sa kapalpak sa Department of Energy ug lokal nga kooperatiba sa kur-yente.

Imbes nga hatagan sa igong bayad-kadaot ang apektadong katawhan, usa ka magun-ubon sa kinaiyahan nga proyekto ang gisugyot karon sa rehimeng Marcos Jr, kakun-sabo ang dakong burgesyia kumprador nga si Ramon Ang. Usa si Ang ug iyang mga kumpanya sa nagsuporta sa serbisyo sa dili pasado nga mga barko sa RCD Reied Marine Services, ang kumpanyang nanag-iyaya sa MT Princess Empress. Si Ang ang nisalo sa mga kumpanya ni Eduardo Cojuangco Jr, ang pinakadakong kroni sa amahan sa kasamtangang presidente ug kanhing diktador nga si Ferdinand Marcos Sr.

Aron tabunan ang tulubagon, gibuhi ni Ang ang proyektong Batangas-Mindoro "super bridge" nga ginapugos niining "tubag" sa kapobrehon sa mga Mindoreño. Pugos niyang ginapagawas, kakoro ni Ferdinand Marcos Jr, nga ihatod sa tulay

ang "pag-abante ug paglambo" dili lang sa Oriental Mindoro kundili sa tibuok rehiyon sa Mimaropa (Mindoro, Marinduque, Romblon, Palawan.)

Ang magun-ubong proyekto unang gisugyot niadto pang 2011.

## Pagpangguba sa panginabuhian ug kinaiyahan

Ang Batangas-Mindoro "super bridge" mao ang tulay nga dunay gitas-ong 15 kilometro nga magsumpay sa isla sa Mindoro sa isla sa Luzon sa tampi sa Batangas. Matud sa sugyot, magsugod kini sa Barangay Ilijan sa Batangas City, moagi sa Isla Verde ug mosumpay sa Barangay Sinandigan sa Puerto Galera. Sa gipublikong detalye sa proyekto, moabot sa 300 metro paubos sa dagat ang "deepest point" niini. Ginaingong kayahon niini ang kusog sa hangin nga 354 kph. (Buot pasabot, maguba kini kung moagi ang sama kakusog sa bagyong Yolanda niadtong 2013 nga dunay dala nga hangin nga moabot og 378 kph.)

Sa pinakabag-ong pagbana-bana nga gihatag ni Ang, kayahon nga itukod ang tulay sulod sa lima ka tuig sa bili nga ₱18 bilyon. Ginapasi-garbo kini isip nag-unang "floating bridge" sa Pilipinas ug pinakataas sa Asia. Ang maong disensyo sa tulay kasaganan nga temporaryo ug alang lang sa mubo nga distansya.

Motabok ang tulay sa protektadong Verde Island Passage (VIP), ang giilang "sentro sa sentro

sa marine biodiversity" sa tibuok kalibutan. Langkob sa VIP ang 1.14 milyon ektaryang kadagatan nga ginapalibutan sa mga probinsya sa Batangas, Oriental Mindoro, Occidental Mindoro, Marinduque ug Romblon. Makita dinhi ang pinakadaghang ihap sa klase sa shorefish sa tibuok kalibutan. Sa kasamtangan, aduna nay nadokumento nga 1,736 marine species sa lugar, lakip ang pipila ka klase nga hapit na mawala. Mahinungdanong lugar kini alang sa mga syentista ug tigpanuki-duki.

Mas mahinungdanon, ang bandianon-sa-rekursong VIP mao ang pangisdaanan sa gatusan ka mangingisda. Nagsandig ang panginabuhian sa gibana-banang duha ka milyong tawo sa lima ka probinsya sa VIP.

Niadtong 2018, naggambalay og petisyon ang mga lokal nga gobyerno sa Batangas ug mga probinsya sa Mindoro aron ipadeklarang World Heritage Site sa United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization ang VIP. Apan sa karon, todo-todo ang pakig-areglo sa lokal nga gobyerno sa Mindoro kang Ang aron buhion ang proyekto.

Dugang sa oil spill ug Batangas-Mindoro super bridge, lambigit usab si Ang sa uban pang magun-ubong proyekto sa VIP. Niadtong 2021, lakip ang iyang mga kumpanya sa nagduso aron minahon ang liquid natural gas sa lugar. Kasumpay niini ang pagtukod og 27 bag-ong planta ug pito ka LNG terminal sa mga komunidad sa baybay sa Batangas.

Gawas sa pagguba sa VIP, ilado usab si Ang sa pagguba sa mga kabakhawan ug pagpalayas sa mga mangingisda sa Bulacan sa ginapahigayong pagtukod og multi-bilyong proyektong Aerotropolis. Usa pa ka magun-ubon niyang proyekto ang Pasig River Expressway nga hugot nga gibabagan sa mga residente sa syudad.

